

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Elinikäisen oppimisen ja valmiuksien kehittämisen kestäväpohjainen rahoitus ammattitaitoisen työvoiman puutteen torjumiseksi”

(puheenjohtajavaltio Kroatian pyytämä valmisteleva lausunto)

(2020/C 232/02)

Esittelijä: **Tatjana BABRAUSKIENÉ**

Toinen esittelijä: **Pavel TRANTINA**

Neuvoston puheenjohtajavaltion Kroatian lausuntopyyntö	10.9.2019 päivätty kirje
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Työvaliokunnan päätös	24.9.2019
Vastaava jaosto	”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen jaostossa	3.3.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	7.5.2020
Täysistunnon nro	551 – etätäysistunto
Äänestystulos	254/1/6
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että **komission jäsenen Nicolas Schmitin toimeksiantokirjeessä** ⁽¹⁾ **painotetaan** osaamisohjelman toteuttamista ja päivittämistä, osaamispuutteiden tunnistamista ja korjaamista, uudelleen koulutuksen tukemista osana oikeudenmukaista siirtymää sekä tarvetta pohtia ajatusta henkilökohtaisten opintotilien ehdottamisesta, sillä ne voisivat olla yksi mahdollinen väline, jolla (sekä työlliset että työttömät) aikuiset voivat kartuttaa koulutusetuuksia ja käyttää niitä laatuvarmistettuun koulutukseen.

1.2 ETSK kannattaa 8. marraskuuta 2019 annettuja **neuvoston päätelmiä ”Elinikäisen oppimisen politiikkojen keskeinen rooli yhteiskuntien voimaannuttajana vastattaessa teknologiseen ja vihreään siirtymään osallistavaa ja kestävää kasvua tukevalla tavalla”** ⁽²⁾, joissa kehoitetaan komissiota ”päivittämään nykyisiä elinikäisen oppimisen politiikkoja niiden tehokkuuden, laajuuden ja kohderyhmien osalta, jotta voidaan paremmin vastata yhteiskunnan ja työelämän muutoksista johtuviin oppimistarpeisiin, myös **kehittämällä** edelleen **eurooppalaista koulutusalueita**” ⁽³⁾.

1.3 ETSK antaa arvoa sille, että yhtenä EU:n neuvoston **puheenjohtajavaltion Kroatian** ⁽⁴⁾ painopisteenä ovat investoinnit, joilla pyritään edistämään tutkimusta ja innovointia, parantamaan laadukkaiden elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien saatavuutta ja kehittämään uusia, tulevaisuuden työpaikkojen tarpeisiin mukautettuja taitoja.

1.4 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan komission tiedonannossa **”Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi”** ⁽⁵⁾ todetaan osaamisen olevan tulevaisuuden avaintekijä ja kannustetaan EU:n jäsenvaltioita tarjoamaan osallistavaa ja korkealaatuista koulutusta jo varhaisesta iästä alkaen ja tukemaan ihmisten jatkuvaa kehittymistä koko heidän uransa ajan.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-nicolas-schmit_en.pdf

⁽²⁾ EUVL C 389, 18.11.2019, s. 12.

⁽³⁾ Eurooppalainen koulutusalue.

⁽⁴⁾ <https://eu2020.hr/>

⁽⁵⁾ COM(2020) 14 final.

1.5 ETSK kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan tehokkaita toimia **Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin** ensimmäisen ja neljännen periaatteen täytäntöönpanemiseksi, takaamaan kaikille kansalaisille Euroopassa oikeuden laadukkaaseen ja osallistavaan elinikäiseen oppimiseen työpaikoilla ja muualla sekä tukemaan näiden periaatteiden noudattamista kestäväpohjaisen, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa sovitun julkisen rahoituksen turvin.

1.6 ETSK toivoo, että **kaikkein heikoimmassa asemassa olevien yhteiskuntaryhmien mahdollisuuksiin osallistua elinikäiseen oppimiseen** kiinnitetään erityistä huomiota. Tehokasta tukea olisi tarjottava kaikkien osaamistasojen ja koulutusasteiden sekä kaikenkokoisten yritysten ja organisaatioiden työntekijöille riippumatta siitä, mistä maantieteellisestä alueesta on kyse, ja lisäksi olisi varmistettava, että viranomaisilta, yrityksiltä ja ammattijärjestöiltä saadaan kestäväpohjaista rahoitusta esimerkiksi henkilökohtaisten koulutustilien tai muiden järjestelmien ja välineiden kautta kansallisten käytäntöjen mukaisesti.

1.7 ETSK ehdottaa, että Euroopan komissio ottaa asianmukaisissa toimintapoliittisissa kehyksissä ja **tulevissa eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisissa puitteissa (ET 2030)** käyttöön nykyistä kunnianhimoisempia indikaattoreita ja viitearvoja, jotka koskevat elinikäistä oppimista, erityisesti aikuisten, ja myös työntekijöiden, osallistumista koulutukseen. Komission olisi huolehdittava siitä, että näiden viitearvojen saavuttamista tuetaan Erasmus+-ohjelman, Euroopan sosiaalirahaston (ESR), InvestEU-ohjelman, Kestävä Eurooppa -investointiohjelman ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kaltaisilla EU:n rahoitusvälineillä ja muilla asiaankuuluvilla EU-varoilla tehokkaasti ja välineiden keskinäistä synergiaa hyödyntäen.

1.8 Lisäksi ETSK kehottaa EU:n toimielimiä sopimaan **yhteisestä kattavasta avaintaitojen viitekehiksestä**, joka ulottuu kouluopetusta laajemmalle ja jossa siis otetaan huomioon aikuiskoulutuksen ja elämäntaitojen hankkimisen tarve ja korostetaan etenkin oppimistaitoja ja demokraattisen kansalaisuuden edellyttämiä taitoja, jotka ovat olennaisia, kun tarkoituksena on kannustaa aikuisia aktiiviseen toimintaan yhteiskunnassa. Komitea kehottaa myös **investoimaan** nykyistä enemmän **epävirallisiin ja arkisiin oppimisympäristöihin**, sillä niillä on erittäin suuri merkitys näiden taitojen hankkimisen kannalta.

1.9 ETSK katsoo, että **EU-ohjausjakson** yhteydessä on sovittava yhteen toisaalta Euroopan komission peräänkuullutamat kestäväpohjaiset koulutusinvestoinnit ja toisaalta kehoitus toteuttaa optimointitoimia, jotka joissakin tapauksissa hankaloittavat tällaista investointitoimintaa. Elinikäiseen oppimiseen ja erityisesti aikuiskoulutukseen suunnattavia julkisia investointeja on syytä lisätä kaikissa jäsenvaltioissa.

1.10 ETSK toistaa kehoituksensa kiinnittää enemmän huomiota sosiaalisiin investointeihin, joita tehdään muun muassa koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. Komitean mielestä olisi hyvä keskustella siitä, voitaisiinko nk. kultaista sääntöä, jonka mukaan **tulevaisuuteen tähtäävät julkiset investoinnit jätetään talous- ja rahaliiton finanssipoliittisten sääntöjen mukaisten julkistalouden nettoalijäämälaskelmien ulkopuolelle**, soveltaa myös EU:n rakennerahastovaroista tuettuihin sosiaalisiin investointeihin.

1.11 ETSK kehottaa EU:n tulevia puheenjohtajavaltioita ja Euroopan komissiota jatkossakin edistämään korkeimman tason päättäjien yhteistyötä **EU:n valtiovarain- ja opetusministereiden yhteistä neuvoston kokousta** koskeneen aloitteen pohjalta, jotta voidaan keskustella tavoista, joilla koulutuksen, erityisesti aikuiskoulutuksen, kestäväpohjainen julkinen rahoitus voidaan turvata. Myös yhteistyö työ- ja sosiaaliministereiden kanssa on tarpeen. Vastaavanlaista yhteistyötä olisi tehtävä kansallisellakin tasolla.

1.12 ETSK kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan tehokkaan tuen tarjoamisesta niille työntekijöille ja työttömille, joilla on vaikeuksia päästä laadukkaaseen ja osallistavaan aikuiskoulutukseen. Tätä varten tulee osoittaa **kohdennettua rahoitusta sitä tarvitseville**, kuten työttömille, epätyypillisessä työsuhteessa oleville, vähäisen ammattitaidon omaaville, vammaisille, ikääntyville ja sosioekonomisesti muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluville henkilöille, kiinnittäen huomiota myös sukupuoliluottavuuteen.

1.13 ETSK katsoo, että **työllisyyspolitiikan suuntaviivan 6 (työvoiman tarjonnan ja osaamisen parantaminen)** mukaisesti olisi harkittava esimerkiksi sellaisia toimenpiteitä kuin ammatilliseen koulutukseen tehtäviä julkisia ja yksityisiä investointeja koskevien indikaattorien määrittely ja palkallisen koulutusvapaan mahdollistaminen työntekijöille⁽⁶⁾. Suuntaviivan mukaan jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan koulutusta koskevien etuuksien säilyminen työelämän muutostilanteissa. Näin kaikki voisivat paremmin ennakoida työmarkkinoiden tarpeita ja mukautua niihin helpommin.

⁽⁶⁾ EUVL C 332, 8.10.2015, s. 68.

1.14 ETSK katsoo, että jäsenvaltioiden olisi tuettava julkista sektoria sekä voittoa tavoittelemattomia koulutuksen järjestäjiä ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, jotta ne voivat edelleen rahoittaa laadukkaiden osallistavien ja entistä helpommin saatavilla olevien elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien tarjontaa. **Tarjottavan koulutuksen korkea laatu** olisi taattava tasokkain laadunvarmistusmekanismein, joiden tukena voidaan käyttää esimerkiksi ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalaista viitekehystä (EQAVET) ja muita välineitä.

1.15 Jotta tehokkaat investoinnit henkilöstön täydennys- ja uudelleen koulutukseen yrityksissä voidaan turvata, tarvitaan ETSK:n mielestä **lisätietoja yritysten investoinneista ja valtiovallan myöntämästä taloudellisesta tuesta**. Lisäksi olisi analysoitava asianmukaisesti **työntekijöiden, ammattijärjestöjen ja muiden sidosryhmien omaa osuutta** ja otettava se huomioon poliittisissa keskusteluissa. Painopisteen olisi tässä yhteydessä oltava eri taitojen hankkimiseen liittyvissä investoinneissa.

1.16 ETSK katsoo, että **elinikäistä oppimista koskevan politiikan kehittämisen ja toteuttamisen demokraattinen hallinnointi**, mukaan lukien todellinen työmarkkinavuoropuhelu ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kuuleminen, lisää investointien tuloksekkuutta politiikan tavoitteiden saavuttamisessa.

1.17 ETSK kannustaa jäsenvaltioita **hyödyntämään saatavilla olevan EU-rahoituksen tarjoamat mahdollisuudet** niin hyvin kuin suinkin, ja tukena olisi käytettävä myös kansallisia varoja. Tulevan monivuotisen rahoituskehityksen avulla olisi joka tapauksessa torjuttava elinikäiseen oppimiseen käytettävissä olevien määrärahojen supistumista jäsenvaltio- ja EU-tasolla. Itse ohjelmien olisi oltava **osallistavampia, yksinkertaisempia ja pieneköiden edunsaajien ja hankkeiden kannalta helpommin hallinnoitavia**.

1.18 ETSK korostaa, että on tärkeää arvioida säännöllisesti **resurssien käytön tehokkuutta sekä taloudellisten ja muiden tukitoimenpiteiden tuloksekkuutta tiettyjen aikuisryhmien saavuttamisessa**. Käytössä on oltava vankat seuranta- ja arviointijärjestelyt. Arviointien tuloksia olisi hyödynnettävä ja käytettävä pohjana elinikäistä oppimista koskevassa päätöksenteossa.

1.19 ETSK pitää tarpeellisina sellaisia rahoitusmekanismeja, **joiden avulla saadaan käyttöön kansallisia resursseja ja joiden yhteydessä kustannukset jaetaan asianmukaisesti** viranomaisten ja yksityisten tahojen sekä yksittäisten henkilöiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien (esim. työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien ja kansalaisjärjestöjen) kesken.

1.20 ETSK kaipaa **koulutuspolitiikkaan ja elinikäisen oppimisen politiikkaan monivivahteisempaa käsitystä oppimisympäristöjen tarpeista**, ja ohjaavana yleisperiaatteena tulee olla oppijoiden yksilöllisen ja ainutlaatuisen potentiaalinsa tukeminen. Tällaisen käsityksen omaksuminen tarkoittaa sitä, että tunnustetaan **virallisen koulutuksen ulkopuolisten oppimisympäristöjen arvo** dynaamisina taitojen kehittämisen keskuksina ja että tunnustus tapahtuu myös **jatkuvien investointien** muodossa. Lisäksi virallisessa koulutuksessa voidaan ottaa näistä keskuksista oppia ja omaksua aiempaa osallistavampia ja innovatiivisempia tapoja vastata oppijoiden tarpeisiin.

1.21 Jotta elinikäinen oppiminen onnistuu, ETSK kehottaa kaikkia EU:n ja kansallisen tason päätöksentekijöitä omien toimivaltuuksiensa mukaisesti vastaamaan seuraaviin elinikäisen oppimisen edellytyksiä koskeviin haasteisiin ja tukemaan taloudellisesti niiden ratkaisemista:

1.21.1 suunnitellaan ja toteutetaan pitkän aikavälin strategioita virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen mahdollisuuksia tarjoavien tahojen välisen yhteistyön edistämiseksi oppijakeskeisestä näkökulmasta

1.21.2 varmistetaan, että oppijat voivat vaikuttaa aktiivisesti oppimispolkuihinsa suunnittelemalla ne ensisijaisesti omien tarpeidensa mukaan

1.21.3 autetaan kaikenikäisiä ja -taustaisia oppijoita osallistumaan erimuotoiseen oppimiseen, yhdistelemään eri oppimismuotoja ja siirtymään yhdestä muodosta toiseen omien henkilökohtaisten tarpeidensa ja kykyjensä mukaisesti

1.21.4 käsitellään epävirallisen ja arkioppimisen validointia kiireellisenä prioriteettina (neuvoston asiasta antaman suosituksen⁽⁷⁾ mukaisesti)

1.21.5 lisätään elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien tarjontaa paikallistasolla hyödyntämällä olemassa olevia yhteisöllisiä perusrakenteita ja koulutusinfrastruktuureja.

2. Yleinen tausta

2.1 Neuvoston esittämän määritelmän⁽⁸⁾ mukaan elinikäinen oppiminen kattaa oppimisen varhaiskasvatuksesta eläkeikään, mukaan lukien virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen koko kirjo, ja sen tavoitteena on parantaa henkilökohtaisia, kansalaisuuteen liittyviä, sosiaalisia ja/tai työhön liittyviä tietoja, taitoja ja osaamista. Elinikäisessä oppimisessa jokainen yksilö on oppija, ja sen ansiosta kaikki voivat hankkia sellaista osaamista, jonka avulla he voivat osallistua aktiivisina kansalaisina osaamisyhteiskuntaan ja työmarkkinoille, mikä helpottaa Euroopan kansalaisten vapaata liikkuvuutta. **Käsillä olevassa lausunnossa keskitytään elinikäisen oppimisen ja valmiuksien kehittämisen kestäväpohjaiseen rahoitukseen ammattitaitoisen työvoiman puutteen torjumiseksi.**

2.2 Oppimista tapahtuu kaikkialla ja jatkuvasti, aktiivisesti ja passiivisesti niin virallisissa, epävirallisissa kuin arkioppimisympäristöissäkin. **Koulutuspolitiikkaan ja elinikäisen oppimisen politiikkaan kaivataankin monivahteisempaa käsitystä oppimisympäristöistä**, ja ohjaavana yleisperiaatteena tulee olla oppijoiden yksilöllisen ja ainutlaatuisen potentiaalin tukeminen. Sekä "elämänlaajuista" että "elinikäistä" oppimista olisi tuettava kestäväpohjaisen julkisen rahoituksen avulla, ja **ikäntyviin sukupolviin** olisi kiinnitettävä **erityishuomiota** osoittamalla resursseja heidän oppimistapoihinsa mukautettujen mahdollisuuksien tarjoamiseen. ETSK toistaakin⁽⁹⁾, että sekä EU:ssa että kansallisella tasolla on investoitava muun muassa osallisuutta edistävään ja laadukkaaseen koulutukseen, jonka tulee olla kaikkien saatavilla ja kohtuuhintaista ja joka on suunnattu vastaamaan nykyisiin ja tuleviin työmarkkinatarpeisiin. Aikuiskoulutuksen tuoton voidaan arvioida vastaavan peruskoulutuksen ja jopa korkea-asteen koulutuksen tuottoa⁽¹⁰⁾.

2.3 **Maailmanlaajuisilla suuntauksilla, esimerkiksi digitaaliseen vallankumoukseen liittyvillä taloudellisilla, teknologisilla, ekologisilla, sosiaalisilla ja teollisilla muutoksilla on valtava vaikutus**, joka ulottuu taloudesta, innovoinnista, tieteestä ja koulutuksesta aina terveyteen, kestäväan kehitykseen ja hallintoon asti, ja se mullistaa nopeasti työelämän ja monien ammattien osaamisprofiilit. Muutosvauhdin vuoksi kaikkien kansalaisten on jatkuvasti pätevoidyttävä, kouluttauduttava uudelleen ja kehitettävä osaamistaan koko elämänsä ajan. Siksi on keskityttävä ennen kaikkea tarjoamaan työntekijöille ja työttömille tehokasta tukea ja huolehdittava lisäksi siitä, että kestäväpohjainen rahoitus hoituu viranomaisten ja yritysten toimin henkilökohtaisia koulutustilejä ja muita välineitä hyödyntäen.

2.4 Samaan aikaan nämä murrokselliset muutokset tekevät tulevien osaamistarpeiden ennustamisesta yhä vaikeampaa. Myös osaamisen tarjonta kehittyy, mutta uusiin osaamistarpeisiin mukautuminen vie aikaa. Vaikka työnantajat korostavat STEM-tieteiden, digitaitojen ja ammatillisen koulutuksen merkitystä, painopiste on nyt siirtymässä myös pehmeisiin tai monialaisiin taitoihin⁽¹¹⁾, joiden avulla ihmiset voivat sopeutua erilaisiin työympäristöihin ja elämäntilanteisiin⁽¹²⁾. Tällaisia taitoja kehitetään yleensä epävirallista koulutusta tarjoavissa organisaatioissa (nuorisjärjestöt jne.), ja näille koulutuksen tarjoajille tarkoitettu kestäväpohjainen taloudellinen tuki on välttämätöntä.

⁽⁷⁾ Epävirallisen ja arkioppimisen validoinnista 20. joulukuuta 2012 annettu neuvoston suositus (EUVL C 398, 22.12.2012, s. 1) ja EUVL C 13, 15.1.2016, s. 49.

⁽⁸⁾ Neuvoston päätelmät "Elinikäisen oppimisen politiikkojen keskeinen rooli yhteiskuntien voimaannuttajana toteutettaessa teknologinen ja vihreä siirtymä osallistavaa ja kestävä kasvua tukevalla tavalla".

⁽⁹⁾ EUVL C 62, 15.2.2019, s. 165.

⁽¹⁰⁾ Raportti "European Agenda for Adult Learning".

⁽¹¹⁾ Esimerkiksi Maailman talousfoorumin vuonna 2015 julkaisemassa raportissa, jossa keskitytään 2000-luvun polttavaan osaamisvajongelmaan ja keinoihin puuttua siihen teknologian avulla, korostetaan yleensä mainittujen perustaitojen tarpeen lisäksi kriittisen ajattelun ja yhteistyökyvyn kaltaisten taitojen sekä uteliaisuuden, aloitteellisuuden ja johtajuuden kaltaisten ominaisuuksien tarvetta.

⁽¹²⁾ Lausunto EUVL C 14, 15.1.2020, s. 46, ja EUVL C 237, 6.7.2018, s. 8.

2.5 Lisäksi nyt on tärkeää **investoida uusien koulutusohjelmien strategiseen kehittämiseen**, sillä ne ovat keskeisiä toimintapolitiittisia välineitä, joilla voidaan vastata osaamistarpeisiin ja -puutteisiin. Niihin tehdyt investoinnit saattavat tuottaa näkyviä tuloksia vasta jonkin ajan kuluttua, erityisesti jos on kyse korkeamman tason ohjelmista, jotka kestävät pidempään. Jotta koulutusjärjestelmille voidaan välittää tietoa riittävän ajoissa, **on olennaisen tärkeää ennakoida osaamistarpeita järjestelmällisesti**, sillä tämä mahdollistaa strategisen reagoinnin ja osaamisen kohtaanto-ongelmien ehkäisemisen ⁽¹³⁾.

2.6 Hiljattain puhjenneen covid-19-pandemian eri puolilla maailmaa aiheuttama tilanne on osoittanut, että oppiminen voi tarvittaessa mukautua nopeasti olosuhteiden muutoksiin. Oppijat omaksuvat erilaisia uusia toimintatapoja, kuten itsenäistä tai projektioppimista, heistä tulee uteliaampia, ja he parantavat tietoteknisiä taitojaan voidakseen osallistua etäopiskeluun. Käytössä on useita digitaalisia alustoja, jotka ovat tarjolla ilmaiseksi. Olennaiset monialaiset taidot auttavat sekä oppijoita että opettajia sopeutumaan muutokseen. Kun elämä palaa ”normaaliksi”, yhteiskunnan olisi otettava saaduista kokemuksista oppia ja jatkettava näiden toimintatapojen ja taitojen kehittämistä sekä investoitava niihin riittävästi, jotta jokainen oppija kykenee sosiaalisesta tilanteestaan riippumatta osallistumaan ja hyötymään niistä.

3. Poliittinen tausta

3.1 Komission tiedonannossa ”**Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi**” ⁽¹⁴⁾ korostetaan, että osaaminen on tulevaisuuden avaintekijä. Osaamisensa turvin ihmiset voivat hyötyä nopeasti muuttuvasta työelämästä. Puolet nykyisestä työvoimasta joutuu päivittämään osaamistaan seuraavien viiden vuoden aikana, ja digitaaliset ja vihreät siirtymät edellyttävät uudenlaisia taitoja. Ammatillisella koulutuksella ja oppisopimuskoulutuksella voidaan edistää niin nuorten kuin aikuistenkin työllistettävyyttä ja vastata yritysten muuttuviin tarpeisiin.

3.2 ETSK muistuttaa, että oikeus koulutukseen on kirjattu Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön perussääntöön (1945), jossa puhutaan kaikkien mahdollisuudesta kasvatukseen, ja että elinikäiseen oppimiseen on kiinnitetty yhä enemmän huomiota **YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden** yhteydessä ja se tuodaan selvästi esiin tavoitteessa 4, joka koskee koulutusta. Kyseisen tavoitteen tarkoituksena on paitsi parantaa osaamista ja vauhdittaa taloutta myös edistää **kulttuurisen moninaisuuden ja rauhan** päämäärien saavuttamista. Kestävän kehityksen tavoitteiden alatavoitteissa, joissa elinikäisen oppimisen rooli määritellään, ei kuitenkaan esitetä rahoitusta koskevia viitearvoja ⁽¹⁵⁾.

3.3 ETSK korostaa tarvetta panna **Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin** ensimmäinen ja neljäs periaate täytäntöön niin, että laadukkaasta ja osallistavasta koulutuksesta ja elinikäisestä oppimisesta tehdään kaikille kuuluva oikeus Euroopassa, ja tukea kyseisten periaatteiden noudattamista kestäväpohjaisen, työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa sovittuun julkisen rahoituksen turvin. Tämän oikeuden on toteuduttava, jotta voidaan varmistaa, että kaikilla aikuisilla on **yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen sekä työpaikalla että muualla**. Kaikkien osaamistasojen ja kaikenkokoisten yritysten työntekijöille olisi tarjottava tehokasta tukea riippumatta siitä, missä he maantieteellisesti työskentelevät.

3.4 ETSK korostaa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisten oikeuksien ja periaatteiden toteuttaminen edellyttää riittäviä julkisia investointeja. Tämä pätee myös laadukasta ja osallistavaa koulutusta ja elinikäistä oppimista koskevaan oikeuteen kansallisella tasolla ⁽¹⁶⁾. Talousarvioihin sovelletaan joissakin tapauksissa kuitenkin edelleen sisämarkkinoiden **tiukkoja budjettirajoituksia** ja **vakaus- ja kasvusopimuksessa** määrättyjä finanssipoliittisia sääntöjä, ja jäsenvaltioiden on yhä vaikea löytää tarvittavia julkisia varoja sosiaalisen tasapuolisuuden saavuttamiseen. Ristiriita sitovien **talousarviosääntöjen sekä määriteltyjen oikeuksien ja periaatteiden** täytäntöönpanon edellyttämien resurssien puutteen välillä on edelleen ratkaisematta.

3.5 **ILO:n asettaman, työn tulevaisuutta käsittelevän maailmanlaajuisen komission raportissa ”Work for a Brighter Future”** ⁽¹⁷⁾ todetaan, että tehokkaiden elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien luominen kaikille on yhteinen velvollisuus, joka vaatii valtiovallan, työnantajien ja työntekijöiden sekä oppilaitosten aktiivista osallistumista ja tukea. Valtiovallan on yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa laajennettava ja mukautettava osaamisen kehittämistä koskevia

⁽¹³⁾ Maailman talousfoorumin raportti ”New Vision for Education: Unlocking the Potential of Technology”.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 14 final.

⁽¹⁵⁾ Euroopan aikuiskoulutusjärjestön (EAEA) tausta-asiakirja ”Adult education and sustainability”.

⁽¹⁶⁾ EUVL C 262, 25.7.2018, s. 1.

⁽¹⁷⁾ Global Commission on the Future of Work, raportti ”Work for a brighter future”.

toimintalinjoja, työvoimapalveluja ja koulutusjärjestelmiä, jotta työntekijöille järjestyy tarvittava aika oppimista varten ja he saavat siihen tarvitsemaansa taloudellista tukea. Raportissa ehdotetaan, että perustetaan muokattuun ”työllisyysvakuutusjärjestelmään” tai ”sosiaalirahastoon” pohjautuva opintoetusjärjestelmä ja otetaan käyttöön ”henkilökohtaiset opintotilit”, joiden turvin työntekijät voisivat ottaa palkallista vapaata koulutusta varten.

3.6 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että neuvoston puheenjohtajavaltio Suomi järjesti kaikkien aikojen ensimmäisen EU:n **valtiovarain- ja opetusministerien yhteiskokouksen**, jossa keskusteltiin koulutuksen julkisen rahoituksen merkityksestä. Komitea pitää aloitetta tärkeänä ja kehottaa EU:n tulevia puheenjohtajavaltioita ja Euroopan komissiota jatkamaan sitä korkeimman tason päättäjien yhteistyön tiivistämiseksi. Myös yhteistyö työ- ja sosiaaliministereiden kanssa on tarpeen. ETSK toivoo, että vastaavanlaiseen yhteistyöhön ryhdytään kansallisellakin tasolla.

3.7 ETSK kannattaa **komission jäsenen Nicolas Schmitin toimeksiantokirjeessä**⁽¹⁸⁾ esitettyjä painopisteitä: osaamisohjelman toteuttamista ja päivittämistä, osaamispuutteiden tunnistamista ja korjaamista ja uudelleen koulutuksen tukemista osana oikeudenmukaista siirtymää. Yhtenä mahdollisuutena voitaisiin harkita **henkilökohtaisten opintotilien** ehdottamista, jotta työikäiset ihmiset voisivat kartuttaa koulutusetuuksia ja käyttää niitä laatuvarmistettuun koulutukseen. Komitea kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan kolmikantayhteistyöstä ja vastuunjaosta, kun on kyse käytettävissä olevien julkisten varojen osoittamisesta työntekijöille.

3.8 ETSK panee tyytyväisenä merkille, että 8. marraskuuta 2019 annetuissa **neuvoston päätelmissä ”Elinikäisen oppimisen politiikkojen keskeinen rooli yhteiskuntien voimaannuttajana vastattaessa teknologiseen ja vihreään siirtymään osallistavaa ja kestäväää kasvua tukevalla tavalla”**⁽¹⁹⁾ kehoitetaan komissiota ”päivittämään nykyisiä elinikäisen oppimisen politiikkoja niiden tehokkuuden, laajuuden ja kohderyhmien osalta, jotta voidaan paremmin vastata yhteiskunnan ja työelämän muutoksista johtuviin oppimistarpeisiin, myös **kehittämällä edelleen eurooppalaista koulutusalueutta**⁽²⁰⁾, ottamalla elinikäinen oppiminen huomioon tulevissa koulutusyhteistyön strategisissa puitteissa ja hyödyntämällä Erasmus+-ohjelman, Euroopan sosiaalirahaston ja muiden asiaankuuluvien unionin välineiden tarjoamia mahdollisuuksia”.

4. Nykytilanne

4.1 Vaikka elinikäiseen oppimiseen tehtyjä kokonaisinvestointeja koskevat tiedot ovat puutteellisia, saatavilla oleva näyttö⁽²¹⁾ viittaa siihen, että julkiset aikuiskoulutusmenot vastaavat vain noin 0,1–0,2 prosentin osuutta BKT:stä. Kun mukaan lasketaan muutkin rahoituslähteet, kuten työnantajilta saatava rahoitus ja oppijoilta perittävät maksut, **aikuiskoulutukseen liittyvien kokonaisuusmenojen** osuus vaihtelee 1,1:stä alle 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Samaan aikaan 28 jäsenvaltion EU:ssa, Islannissa ja Norjassa on Cedefopin tuoreimpien arvioiden mukaan 128 miljoonaa aikuista, joilla on täydennys- ja uudelleen koulutuspotentiaalia. Määrä vastaa 46:ta prosenttia alueen aikuisväestöstä⁽²²⁾. Vain 11,1 prosenttia aikuisista kuitenkin osallistuu aikuiskoulutukseen, joten Euroopan unioni on epäonnistunut tavoitteessaan nostaa osuus 15 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

4.2 **Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätelmissä**⁽²³⁾ asetetaan kaikille osapuolille selkeä päämäärä lisätä ihmilliseen pääomaan tehtävien investointien vuotuista määrää asukasta kohti, ja **työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa** (13, 14 ja 16)⁽²⁴⁾ kehoitetaan jäsenvaltioita asettamaan vastaavia tavoitteita. ETSK on tyytyväinen siihen, että **EU-ohjauksjaksoon liittyvissä Euroopan komission vuoden 2019 maaraorteissa**⁽²⁵⁾ kehoitetaan lisäämään koulutusinvestointeja 16 maassa⁽²⁶⁾ ja osaamisen kehittämiseen suunnattavia investointeja 24 maassa⁽²⁷⁾. Lisäysten avulla on tarkoitus kompensoida vuosikymmenen ajan jatkuneita määräraahaleikkauksia ja koulutusjärjestelmien rahoitusvajetta, joiden haitallisista vaikutuksista koulutuksen laatuun, opetushenkilöstöön ja koulutusinfrastruktuuriin on selvää näyttöä⁽²⁸⁾.

⁽¹⁸⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-nicolas-schmit_en.pdf

⁽¹⁹⁾ EUVL C 389, 18.11.2019, s. 12.

⁽²⁰⁾ Eurooppalainen koulutusalue.

⁽²¹⁾ Euroopan komission raportti ”Developing the adult learning sector”.

⁽²²⁾ Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämisskeskus Cedefop.

⁽²³⁾ Lissabonissa 23. ja 24. maaliskuuta 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto – puheenjohtajavaltion päätelmät.

⁽²⁴⁾ Työllisyyspolitiikan suuntaviivat.

⁽²⁵⁾ Maaraortit.

⁽²⁶⁾ BG, HR, CZ, EE, FI, DE, EL, IE, IT, LV, LU, PL, RO, SK, ES ja UK.

⁽²⁷⁾ AT, BE, BG, HR, CY, CZ, EE, FI, FR, DE, EL, HU, IT, LV, LU, MT, NL, PL, RO, SK, SI, ES, SE ja UK.

⁽²⁸⁾ BG, EE, EL, IT, PT, RO ja SE.

4.3 ETSK toteaa, että on hyvin epä johdonmukaista, että Euroopan komissio kehottaa tekemään kestäväpohjaisia investointeja kasvua edistävälle aloille, joihin esimerkiksi kaikki koulutussektorit kuuluvat, ja että toisaalta kehoitetaan toteuttamaan optimointitoimia, jotka hankaloittavat tällaista investointitoimintaa. **Vuoden 2019 EU-ohjausjakson** puitteissa laadittujen maaporttien tärkeimpiä havaintoja käsittelevässä komission tiedonannossa⁽²⁹⁾ esitetään suotuisia talousnäkyelmiä ja ennakoitaan julkisen talouden paranevan kaikissa jäsenvaltioissa. Tiedonannossa varoitetaan kuitenkin myös maailmanlaajuisesta epävarmuudesta ja kehoitetaan jäsenvaltioita **jatkossakin parantamaan tuottavuutta**, vahvistamaan talouksiensa häiriönsietokykyä ja huolehtimaan siitä, että talouskasvu hyödyttää kaikkia kansalaisia.

5. Yleishuomioita

5.1 Jäsenvaltioiden on tarjottava koulutusmahdollisuuksia kaikille **työttömille ja työntekijöille, niin naisille kuin miehillekin. Työllisyyspolitiikan suuntaviivan 6 (työvoiman tarjonnan ja osaamisen parantaminen)** puitteissa olisikin harkittava ja vaadittava esimerkiksi sellaisia toimenpiteitä kuin ammatilliseen koulutukseen tehtäviä julkisia ja yksityisiä investointeja koskevien indikaattorien määrittely ja sellaisten järjestelmien käyttöönotto, jotka antavat työntekijöille mahdollisuuden ottaa palkallista vapaata koulutusta varten⁽³⁰⁾. ETSK on tähän liittyen jo muistuttanut tarpeesta turvata säälliset elinolot koulutuksen aikana. Olisi harkittava ja tutkittava mahdollisuutta toteuttaa **EU:n toimenpiteitä**, jotta eräissä jäsenvaltioissa käytössä olevista hyvistä toimintatavoista, esimerkiksi tuet, lainat, palkallisista koulutusvapaista sopiminen työehtosopimuksissa tai muut säännökset, saataisiin tehtyä yleinen käytäntö muissakin jäsenvaltioissa⁽³¹⁾.

5.2 **Työmarkkinaosapuolilla ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla on myös johtava rooli** koulutusjärjestelmän hallinnoinnissa, mm. osaamistarpeiden ennakoinnin ja täyttämisen osalta, ja työmarkkinaosapuolten jaettu vastuu yritystasolla on olennaisen tärkeää, kun on kyse paitsi yrityksen palkkaaman työvoiman ennakoivaan koulutukseen suunnattavista investoinneista myös yrityksen irtisanomien työntekijöiden välttämättömien uudelleen koulutuskustannusten kattamisesta. Näistä ihmisistä heikoimmassa asemassa ovat ikääntyvät.

5.3 Keskustelut **henkilökohtaisia opintotilejä koskevasta EU:n ehdotuksesta** ovat vasta aivan alkuvaiheessa, mutta useita näkökohtia olisi vielä syytä pohtia tarkemmin, mikäli ehdotus on tarkoitus esittää. Näihin näkökohtiin kuuluu esimerkiksi se, onko työntekijöiden koulutus määritelty lainsäädännössä ja/tai työehtosopimuksessa, jota on noudatettava, jotta voidaan varmistaa, että työnantajat ja työntekijät voivat muokata koulutuksen sisältöä ja vaikuttaa sen paikkaan ja ajankohtaan tai kestoon. Asia kuuluu siis kansalliseen toimivaltaan, ja jäsenvaltioille tarkoitetut suositukset siitä, miten henkilökohtaiset opintotilit olisi rahoitettava ja kenelle taloudellista tukea olisi annettava (yrityksille, oppilaitoksille, julkisille työvoimapalveluille vai työntekijöille), on laadittava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun keinoin työehtosopimuksia ja kansallista lainsäädäntöä noudattaen. On tärkeää, että näissä pohdinnoissa kiinnitetään huomiota kansallisten järjestelmien ja toimintamallien monimuotoisuuteen ja että työmarkkinaosapuolilla on asiassa keskeinen asema.

5.4 ETSK toistaa kehoituksensa kiinnittää enemmän huomiota **sosiaalisiin investointeihin, joita tehdään muun muassa koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen**. Komitea on jo pyytänyt harkitsemaan nk. kultaisen säännön periaatetta eli **tulevaisuuden tähtävien julkisten investointien jättämistä talous- ja rahaliiton finanssipoliittisten sääntöjen mukaisten julkistalouden nettoalijäämälaskelmien ulkopuolelle**⁽³²⁾. ETSK:n mielestä olisi hyvä keskustella siitä, voitaisiinko kultaista sääntöä soveltaa myös EU:n rakennerahastovaroista tuettuihin sosiaalisiin investointeihin⁽³³⁾.

5.5 **Joustava ja mukautettu oppiminen yhdistettynä yksilölliseen tukeen, elinikäisestä uraohjauksesta alkaen**, auttaa myös saamaan työelämän ulkopuolella olevat ja pitkäaikaistyöttömät töihin, mikä tuo sekä sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä että pitkän aikavälin säästöjä hyvinvointimenoissa. Yhdistelemällä tällaisen toimintamallin osatekijöitä tai piirteitä optimaalisella tavalla voidaan luoda edellytykset **taitojen parantamisesta annetun neuvoston suosituksen**⁽³⁴⁾ kestäväpohjaiselle vahvistamiselle, kehittämiselle ja täytäntöönpanolle siitakin huolimatta, että kohderyhmät ja osaamistarpeet muuttuvat ja hallitukset vaihtuvat ajan mittaan. Ammatillisen koulutuksen tarjonta on suunniteltava siten, että se edistää ja tukee liikkuvuutta eri alojen välillä ja sisällä. Siirtymismahdollisuuksien turvaaminen parantaa työntekijöiden työllistävyyttä ja työnantajien kykyä houkutelua uusia työntekijöitä.

⁽²⁹⁾ COM(2019) 500 final.

⁽³⁰⁾ EUVL C 332, 8.10.2015, s. 68.

⁽³¹⁾ EUVL C 237, 6.7.2018, s. 57, EUVL C 237, 6.7.2018, s. 8, EUVL C 14, 15.1.2020, s. 60.

⁽³²⁾ EUVL C 177, 18.5.2016, s. 35, ja EUVL C 268, 14.8.2015, s. 27.

⁽³³⁾ EUVL C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽³⁴⁾ Neuvoston suositus, annettu 19 päivänä joulukuuta 2016, taitojen parantamisesta: uusia mahdollisuuksia aikuisille (EUVL C 484, 24.12.2016, s. 1).

5.6 ETSK katsoo, että jäsenvaltioiden olisi tuettava julkista sektoria sekä voittoa tavoittelemattomia koulutuksen järjestäjiä ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, jotta ne voivat edelleen rahoittaa **laadukkaiden ja entistä helpommin saatavilla olevien elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien tarjontaa**. Tarjottavan koulutuksen korkea laatu olisi taattava toimivan laadunvarmistuksen avulla.

5.7 Aikuiskoulutukseen ja työntekijöiden koulutukseen tehtävien investointien lisääminen liittyy tiiviisti **tutkimuksen** asianmukaiseen **hyödyntämiseen** elinikäisen oppimisen toimintalinjojen ja järjestelmien suunnittelussa, uudistamisessa ja toteuttamisessa. Jotta tehokkaat investoinnit henkilöstön täydennys- ja uudelleen koulutukseen yrityksissä voidaan turvata, tarvitaan ETSK:n mielestä **lisätietoja yritysten investoinneista ja valtiovallan myöntämästä taloudellisesta tuesta**. Lisäksi olisi analysoitava asianmukaisesti **työntekijöiden, ammattijärjestöjen ja muiden sidosryhmien omaa osuutta** ja otettava se huomioon poliittisissa keskusteluissa. Painopisteen olisi tässä yhteydessä oltava eri taitojen (mm. ammatillisten, yritys kohtaisten, avain- ja perustaitojen) hankkimiseen liittyvissä koulutusinvestoinneissa, ja huomiota olisi kiinnitettävä osaamistasoltaan erilaisiin työntekijöihin, sekä naisiin että miehiin, yrityksissä ja niiden ulkopuolella järjestettävään koulutukseen, muiden palveluntarjoajien tarjoamaan koulutukseen jne.

5.8 Aikuiskoulutuksen koordinoinnissa on sen laajan kirjon ja erilaisten palveluntarjoajien suuren määrän vuoksi puutteita sekä jäsenvaltio- että EU-tasolla. Useita politiikanaloja ja sidosryhmiä yhdistävä yhdenmukainen toimintamalli, jossa keskitytään erityisesti **elinikäistä oppimista koskevan politiikan kehittämisen ja toteuttamisen demokraattiseen hallinnointiin**, mukaan lukien **todellinen vuoropuhelu työmarkkinaosapuolten kanssa ja kansalaisyhteiskunnan kuuleminen**, saattaa parantaa investointien tuloksekkuutta politiikan kannalta ja siten lisätä mahdollisuuksia saavuttaa hyvin erilaiset potentiaaliset kohderyhmät ja vastata heikossa asemassa olevien henkilöiden tarpeisiin.

5.9 Jotta elinikäinen oppiminen onnistuu, ETSK kehottaa kaikkia EU:n ja kansallisen tason päätöksentekijöitä omien toimivaltuuksiensa mukaisesti vastaamaan seuraaviin elinikäisen oppimisen edellytyksiä koskeviin haasteisiin ja tukemaan taloudellisesti niiden ratkaisemista:

5.9.1 Suunnitellaan ja toteutetaan pitkän aikavälin strategioita virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen mahdollisuuksia tarjoavien tahojen välisen yhteistyön edistämiseksi, jotta voidaan tukea oppijoiden oppimis- ja koulutustarpeiden täyttämistä. Jotta strategiat olisivat kestäväällä pohjalla, ne olisi laadittava yhdessä tarjoajia edustavien alueellisten, valtakunnallisten ja eurooppalaisten järjestöjen kanssa ja niissä olisi käsiteltävä myös näiden järjestöjen tukemista.

5.9.2 Varmistetaan, että oppijat voivat vaikuttaa aktiivisesti oppimispolkuihinsa suunnittelemalla ne ensisijaisesti omien tarpeidensa mukaan. Näin he voivat ryhtyä aktiivisiksi ja luoviksi toimijoiksi sen sijaan että olisivat passiivisia tietämyksen ja innovaatioiden kuluttajia.

5.9.3 Joustavoitetaan koulutusjärjestelmiä ja tarjotaan elinikäistä ohjausta ja autetaan tällä tavoin kaikenikäisiä ja -taustaisia oppijoita osallistumaan erimuotoiseen oppimiseen, yhdistelemään eri oppimismuotoja ja siirtymään yhdestä muodosta toiseen omien henkilökohtaisten tarpeidensa ja kykyjensä mukaisesti.

5.9.4 Käsitellään epävirallisen ja arkioppimisen validointia kiireellisenä prioriteettina (neuvoston asiasta antaman suosituksen⁽³⁵⁾ mukaisesti), sillä sen keinoin on mahdollista tehdä näkyvämmäksi kaikkea sellaista taitoa, osaamista ja tietämystä, joka voi tukea mielekästä osallistumista yhteiskuntaelämään ja työmarkkinoille, erityisesti kun on kyse heikossa asemassa olevista ryhmistä⁽³⁶⁾.

5.9.5 Lisätään elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien tarjontaa paikallistasolla hyödyntämällä olemassa olevia yhteisöllisiä perusrakenteita ja koulutusinfrastruktuureja kaikille avoimien monikäyttöisten oppimistilojen luomiseen. Tällaisia "elinikäisen oppimisen yhteisökeskuksia" toimii eri jäsenvaltioissa jo monissa eri muodoissa, mutta niistä olisi tultava yleinen toimintamalli alan politiikassa.

⁽³⁵⁾ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä joulukuuta 2012, epävirallisen ja arkioppimisen validoinnista (EUVL C 398, 22.12.2012, s. 1).

⁽³⁶⁾ EUVL C 13, 15.1.2016, s. 49.

6. Erityishuomioita kestäväpohjaisen rahoituksen varmistamiseksi tarvittavista eurooppalaisista ja kansallisista rahoituslähteistä ja toimintalinjoista ⁽³⁷⁾

6.1 EU:n rahoituslähteet

6.1.1 Euroopan komissio kaavailee vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä koskevassa ehdotuksessaan useita eri tapoja parantaa EU:n investointiohjelmaa ja esittää tätä varten sosiaalisiin investointeihin ja osaamiseen keskittyvän osion perustamista **InvestEU-ohjelmaan**. Tämä on osoitus sitoumuksesta kohdentaa sosiaalisiin investointeihin varoja ja luoda oikeanlaisia välineitä niiden toteuttamiseksi.

6.1.2 Komission ja jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä **EU-rahoituksen** (esim. ESR:n, Erasmus+:n, ESIRin ja muiden asiaankuuluvien EU-välineiden) **tarjoamat mahdollisuudet** ja käytettävä saatavilla olevia EU-varoja niin hyvin kuin suinkin. Tulevan monivuotisen rahoituskehysten avulla olisi joka tapauksessa torjuttava elinikäiseen oppimiseen käytettävissä olevien määrärahojen supistumista jäsenvaltio- ja EU-tasolla ⁽³⁸⁾. Vaikka EU-rahoituksella voi olla tärkeä merkitys taitojen kehittämisen ja elinikäisen oppimisen kannalta, liiallinen riippuvuus EU:n varoista saattaa herättää huolta rahoituksen kestävydestä, sillä EU-rahoitusta myönnetään yksittäisiin hankkeisiin ja se on luonteeltaan tilapäistä.

6.1.3 EU-ohjausjaksolla on keskeinen rooli pyrittäessä turvaamaan kestäväpohjaiset kansalliset investoinnit elinikäiseen oppimiseen ja aikuiskoulutukseen, sillä sen yhteydessä tuodaan esiin, mihin rahoitusta on kohdennettava. Elinikäistä oppimista koskevan jäsenvaltio- tai aluetason politiikan tehokas toteuttaminen **edellyttää riittävän rahoituksen turvaamista**. Rahoituksen kestävyden ja jatkuvuuden parantaminen on olennaista sen varmistamiseksi, että aikuiskoulutustoiminta on kestävällä pohjalla ja elinikäisen oppimisen palvelujen tarjoajilla on edellytykset innovoida ja kehittyä tällä alalla.

6.2 Rahoituksen asianmukaista jakautumista tukevat toimintalinjat

6.2.1 Arviointikuluttuurin kehittäminen on tärkeää. Siihen voivat myötävaikuttaa monet eri tekijät, kuten **poliittinen sitoutuminen näyttöön perustuvaan päätöksentekoon (ja vastuuvollisuus)**, arviointia koskevat oikeudelliset vaatimukset, arviointivaatimukset EU-rahoituksen myöntämisen yhteydessä sekä arvioijien koulutus koko toimintapoliittisen syklin kattavan arvioinnin varmistamiseksi.

6.2.2 On tärkeää arvioida säännöllisesti resurssien käytön tehokkuutta sekä taloudellisten ja muiden tukitoimenpiteiden tuloksekkuutta kohderyhmänä olevien aikuisten saavuttamisessa. **Käytössä on oltava vankat seuranta- ja arviointijärjestelyt**. Arviointien tuloksia olisi hyödynnettävä ja käytettävä pohjana elinikäistä oppimista koskevassa päätöksenteossa. Vankkaan näyttöön perustuvien arviointien pohjalta voi olla tarpeen muuttaa nykyisiä toimenpiteitä (tai luopua niistä) tai ottaa käyttöön uusia. Niiden avulla voidaan myös **yksilöidä tehokkaita käytäntöjä, joita voitaisiin lisärahoituksen tai pitkäkestoisemman rahoituksen turvin levittää laajemmalle**. Työmarkkinaosapuolet olisi otettava mukaan järjestelmien seurantaan ja arviointiin.

6.2.3 Koulutusallalla tarvitaan sellaisia rahoitusmekanismeja, joiden avulla saadaan käyttöön kansallisia resursseja ja joiden yhteydessä **kustannukset jaetaan asianmukaisesti viranomaisten, työnantajien, yksityishenkilöiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien** (esim. työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien ja kansalaisjärjestöjen) **kesken**. Kuten Cedefopin tietokanta aikuiskoulutuksen rahoituksesta ⁽³⁹⁾ osoittaa, käytössä on erilaisia yksityishenkilöille ja yrityksille tai työnantajille suunnattuja rahoitusmekanismeja, joilla pyritään lisäämään koulutukseen osallistumista ja yksityisiä koulutusinvestointeja. Näiden mahdollisuuksien asianmukainen koordinointi kuuluu viranomaisille, kun taas alakohtaisten koulutusrahastojen kohdalla koordinointi on lähinnä työmarkkinaosapuolten tehtävä. Yksityishenkilöille tarkoitettuja rahoitusvälineitä ovat esimerkiksi henkilökohtaiset opintotilit tai -setelit, (edulliset) lainat ja palkallinen opintovapaa. Yrityksille voitaisiin myöntää taloudellista tukea (yritysten suorittamiin maksuihin perustuvista) koulutusrahastoista, verokannustimina tai avustuksina (jotka rahoitetaan yleisin verovaroin). Tällaisiin kustannusten jakovälinein voidaan myös varmistaa, että vastuu elinikäistä oppimista koskevan politiikan kehittämisestä ja toteuttamisesta sekä osaamisinvestoinneista on yhteinen.

⁽³⁷⁾ Ks. myös "Cedefop analytical framework for developing upskilling pathways for adults".

⁽³⁸⁾ ETSK kehottaa virallisessa lehdessä EUVL C 62, 15.2.2019, s. 194 julkaistussa lausunnossaan kolminkertaistamaan Erasmus+-ohjelman määrärahat.

⁽³⁹⁾ Cedefopin tietokanta.

6.2.4 **Erityisesti alakohtaisella työmarkkinavuoropuhelulla ja alakohtaisilla työehtosopimuksilla** on tärkeä merkitys koulutusjärjestelmien hallinnoinnissa, koulutusmahdollisuuksien luomisessa ja työntekijöiden koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden ja tarjonnan parantamisessa. Tähän kuuluu myös se, että työmarkkinaosapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen eri alojen välisiä siirtymiä ja alalta toiselle eteneviä urapolkuja. Useissa jäsenvaltioissa on perustettu koulutusrahastoja, ja niiden rooli voi olla merkittävä⁽⁴⁰⁾.

6.2.5 Rahoitusvälineet voisivat olla tehokkaampia, jos ne **yhdistettäisiin sopiviin ei-taloudellisiin tukitoimenpiteisiin**. Välineet on suunniteltava huolellisesti, jotta ne voidaan suunnata tehokkaasti erityisille tai ensisijaisille heikossa asemassa oleville ryhmille (esimerkiksi vähäisen ammattitaidon omaaville henkilöille, ikääntyville työttömille ja pk-yritysten työntekijöille). Rahoitusvälinettä suunniteltaessa on myös tärkeää ottaa huomioon sen täydentävyys ja synergia muiden, jo olemassa olevien välineiden kanssa.

6.2.5.1 Yksityishenkilöille suunnattuihin muihin kuin taloudellisiin toimenpiteisiin kuuluvat myös toimenpiteet, joita yleensä tarjotaan **ammatinvalinnanohjauksen tai elinikäisen ohjauksen ja validointimahdollisuuksien** yhteydessä. Näitä palveluja tarjoavien tahojen olisi myös tiedotettava oppijoille, millaista taloudellista tukea aikuiskoulutukseen on tarjolla ja miten sitä voi saada.

6.2.5.2 Yrityksille annettava muu kuin taloudellinen tuki voi olla seuraavanlaista: rahoitusmahdollisuuksia koskeva tiedotus ja neuvonta, hallinnollinen tuki rahoituksen hakua varten, koulutustarpeiden määrittäminen ja koulutus-suunnitelmien kehittäminen neuvontapalvelujen tuella sekä (pk-yritysten välisten tai pk- ja muille yrityksille tarkoitettujen) kumppanuuksien ja yritysverkostojen edistäminen voimavarojen yhdistämiseksi ja koulutusvalmiuksissa olevien puutteiden paikkaamiseksi.

6.2.6 Rahoituksen hakijoille, saajille ja varoja hallinnoiville tahoille mahdollisesti aiheutuva hallinnollinen rasitus olisi minimoitava, ja rahoitusvälineen asianmukaisen suunnittelun tai tarkoituksenmukaisen kohdentamisen ja tehokkaan seurannan avulla olisi huolehdittava siitä, että vältetään hukka- ja korvausvaikutukset.

Bryssel 7. toukokuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽⁴⁰⁾ Euroopan tason työmarkkinaosapuolten raportti ”Promoting social partnership in employee training”.